IO. GEORGII SCHERZII,

ICTI ET IN ACADEMIA ARGENTORATENSI ANTECESSORIS

DISSERTATIO DE DOTALITIO

Vom Leibgeding.

IENAE,
LITTERIS IO. CHRISTOPH. CROEKERI,
M DCC XXXVIIII.

PROOEMIVM.

Solent, qui de Themate Diſſertationis Academicae exhibendo laborant, id maxime ſtudere, vt ſpecioſi Tituli fuco nouitatis ſpeciem ei concilient; Hinc fit, vt pro fungis vulgo habeantur, qui Materias, licet vtiliſſimas, vulgares tamen & aliis quoque tractatas certamini Academico deſtinant; Quae res, vti me ſemper male habuit, ita non poteſt, non a cordato quouis improbari. Quid enim? An ideo conſcribuntur Diſſertationes, vt noua tradantur? An non eum potius in finem tales velitationes inſtituuntur, vt is, qui Reſpondentis perſonam induit, palam oſtendat, quae hactenus a Præceptoribus ſuis principia hauſerit, quove rationum pondere illa nitantur. Quae dum

dico, non id ago, vt diſcipulos in Magiſtrorum verba iurare velim; abſit vt id ſentiam! *cum*, ex *Senecae* Monito, *nihil aeque curandum ſit, quam ne pecorum ritu ſequamur antecedentium gregem, pergentes non qua eundum eſt, ſed qua itur.* Ea mihi potius ſententia animo ſedet, non minorem applauſum mereri eos, qui ab aliis iam tradita philoſophica libertate examinant, &, quae minus bene ſe habent, obelo notant, quam vituperandi ſunt, qui dum vetera propinant, noua dare videri volunt. Mouit me Meditatio haecce, vt cum nuper de Materia Diſputationis, vti vocant, Inauguralis deliberarem, *Dotalitiorum* fundum, a ſummis quidem Viris iam ante aratum atque cultum, ingredi decreuerim. Cuius inſtituti vti *ſummum quendam* in hac Academia *Virum* Auctorem habeo, ita, ne tractationem, Beneuole Lector, Te dignam numerisque omnibus abſolutam expectes, precor. Animus ſaltem fuit potiora huius Materiae delibare, & infelix lolium, ſteriles que, quae hinc inde dominabantur, auenas, quantum pote, tollere. Vale & conatibus meis faue.

B. C. D.

B. C. D.

§. I.

Exhibiturus ſuccinctam de difficili illo nodisque pleniſſimo Dotalitii iure tractationem merito in ipſo ſtatim limine ex regula, quam Analytica praeſcribit, quaero: An ſit dotalitium? idque eo maiori ratione, quo vehementius dotalitium dari JCtus Romanus negauerit. In Romanorum enim Republica ne fando quidem quicquam de Dotalitiis auditum eſt. Factum inde, vt in toto Juris Romani Corpore ne γρῦ quidem de iis reperiatur. Quanquam enim in Indice Librorum, ex quibus Pandectae compilatae ſunt, ipſis Pandectis praemiſſo, inter Gaij Jureconſulti ſcripta referatur Dotalition βιβλίον ἓν, id tamen monſtri aliquid alere videtur; cuius Rei indicium eſt, quod in toto Digeſtorum opere nulla lex reperitur, quae ex illo dotalition libro deſumta ſit, nec tamen in GIPHANII, qui in locum vocis dotalition *ad L. Falcidiam*, aut HENELII,

qui mavult ad *L. Cinciam*, ſententiam iuerim: magis arridet BERTRANDI opinio, qui in ſuo de *ICtorum Vitis* tractatu legit Dotalition βιϐλίον ἐν. Licet autem Romanis dotalitia non fuerint vſurpata, Maioribus tamen noſtris non incognita fuere. Imo antiquiſſimis iam temporibus huius moris veſtigia ſe produnt. Spectare huc videtur illuſtris *Taciti* locus *in c. 18. v. 2. de Mor. Germ.* vbi haec habentur: *Dotem non Vxor Marito* (quemadmodum apud nos fit) *ſed vxori maritus affert. Interſunt Parentes ac Propinqui ac munera probant. Munera non ad delicias muliebres quaeſita, nec quibus noua nupta comatur, ſed boues & frenatum equum & ſcutum cum framea gladioque.* De poſteriorum temporum more res clara eſt ex iis, quae in Wiſigothorum, Burgundionum, Alemannorum, Baiuuariorum, Ripuariorum, quae omnes Germanicae gentes fuere, Legibus habentur in *Codice LL. Antiquarum Lindenbrogiano*, ſed & ex iure Germanorum communi, Saxonico inquam & Sueuico: quibus ſi addideris ſingularum fere Prouinciarum imo ciuitatum leges, de rei veritate vix dubitare poſſis. Caeterum antiquus ille dotandi mos non intra Germaniam ſolum ſtetit ſed apud alias quoque Gentes obtinuit: de Anglis, qui Saxonum ἀποῤῥῶξ ſunt, teſtatur JCtus & Philologus ſummus IO. SELDENVS *de Vx. Hebr. lib. 2. c. 28.* de Cantabris idem refert STRABO *lib. 3. Geogr.* de Hebraeis late idem docet modo laudatus SELDENVS *in d. tract. lib. 3. c. 9.* de Siculis ex *Conſtitut. Neapolit.* de Bulgaris ex *c. 30. qu. 5. c. 3.* res patet. His adde quae habet *Illuſtr.* SCHILTERVS *noſter in Exercitat. ad π. XXXVI.*

§. II.

§. II.

Consequens est, vt de Nomine videamus. Deriuatur autem Dotalitii vox, vti cuiuis patet ā Dote, vocabulo dotis in eo sensu accepto, quo in LL. Germanorum passim & in Jure Canonico *c. 6. X. de Donat. inter Vir. & Vxor.* reperitur. *Ioh. de Ianua* in *Catbolico: Dotalis; a Dos dicitur bic & baec dotalis & boc dotale* i. e. *doti adscriptus vel in dote babitus & inde dotaliter aduerbium, & dotalicius, a, um, idem quod dotalis: Vnde dotalicium dotalicii* i. e. *dos vel dotis pretium.* Variis autem modis dotalitii vox vsurpatur; denotat enim 1. Rem ipsam dotalitii iure datam. 2. ius quod vxor habet in re ita data. 3. qualitatem rei. 4. Titulum, quo vxor talis rem possidet. Pro ipsa etiam dote ponitur, vt ex antea allegato *Ianuae* loco patet; sic & pro dote Ecclesiae vsurpatur. *Charta Gorziensis anno 765. Dotalitium, quo Pipinus Rex dotauit Ecclesiam in die qua dedicata est.* add. *Chart. Edgari Regis Anglorum in Monastic. Angl.* citatam a DV FRESNE *Gloss. b. v.* plures huius vocis significationes vid. ap. BROCKDORFF. in Diss. *de Dotal.* sub praesid. TABORIS habitae §. 2. Dotalitium autem alias aliis quoque insignitur nominibus; sic in *Constit. Neapol. Dotarium, Doarium,* aliis *Doërium,* item *Duaria* nominatur. Galli *Douaire* vocant; quibusdam *suprauita* dicitur vid. DV FRESNE *in Gloss.* voc. *suprauita. Victalitium* quoque idem innuere videtur *Cotbm. 1. Cons. 50.* Inter synonyma BROCKDORFF. *in cit. Differt.* §. 4. etiam refert, quod vocetur in *l. fin. pr. C. de Donat. ante Nupt.* Remedium Nuptiale; sed male; ibi enim non de Dotalitio, sed de Donatione

propter

propter Nuptias ſermo eſt: denique ne quidem Donationis propter Nuptias συνώνυμον Grammaticum, de quo hic quaeritur, eſt Remedium Nuptiale; quippe quod & de dote dici poteſt & de quibuscunque aliis donationibus quibus Nouae nuptae ornari ſolent. Burgundis *Wittemon* a Wittemen, deſtinare, deputare appellatur. vid. Dn. SCHILT. Exercit. ad π. XXXVI. §. 71. Graecorum ὑπόβολον idem eſſe autumat CVIACIVS *Lib. 5. Obſeruat. 4.* dicente BROCKDORFFIO *in Diſſert. cit.* §. 4. ſed iniuriam ille facit CVIACIO. Doctoribus, imo ipſi Pontifici, *Donatio propter Nuptias* dicitur, ſed neſcio an recte; quae enim necesſitas cogit, vt Rem Romanis ignotam Romano tamen nomine inſigniamus: Imponenda ſunt noua nouis rebus nomina, ait CICERO *in lib. 3. de Finibus.* Et quamuis generali quadam ratione dotalitium etiam donatio propter Nuptias appellari poſſit, ἀκρίβεια tamen Philoſophica non patitur, vt pro συνονύμοις venditentur.

§. III.

Germanis in vernacula ſua *Leibgeding* audit. vid. *J. Sax. Prou. lib. 1. art. 21. & lib. 3. Art. 74. & 75.* in Textu Latino *Vitae prouiſio. lib. 3. Art. 75.* Leibgeding dicitur, *weil es dem Wib gedingt iſt zu irme Libe*, vt loquitur *Ius Feud. Sax. c. 2.* vbi *Libe* non denotat corpus, ſed vitam: Illuſtr. SCHILTER. in *Gloſſ. Lib, Lyb, Libe, vita. des ewigen Libes, vitae aeternae. K. Symb. Apoſt. Geloube ewigen Lib.* Denotat autem vox *Leibgeding* non tantum hunc Vxoris vſumfructum, qui dotalitium appellatur, ſed & omnem vſumfructum in genere; imo & Emphyteutica bona hoc nomine venire aliquando reperiuntur.

untur. Faciunt huc quae ex *Iure August. MSCto fol. 50* communicauit *Illustris* SCHILTERVS. *Die Ratgeber haben gesetzt von unsers Erbarn Herrn Bischof Wolfartz Gebot, der do Bischof vvaz, und mit unsers Herren des Tegans und mit unser Herren von dem Chor bot, und mit richer und mit armer Raut und Willen für mengen Chrieg der gevvesen ist um Lipding von der Pfaffheit und auch von den Layen, daz von hin an uff Sant - - - Tak der nu schierst chumt alle Leut die Libding habent von Pfaffen und von Leyen, von jr Hofherren Brief nemen sullen in dem Recht, als sie jr Libding gevvunnen habent, und sullen jn auch jr Hofherren Brief darüber geben an Widerrede. Svvelch Hofherre des vviderVvare des Underthan sol sinen Herren rechtfertigen um sinen Brief jn einem Manod und sullen jm die Pfleger und die Rautgeben helfen mit dem Vogt, daz jm sin Brief gevertigt vvird. Svvelch Hofherren auch nit insigel habent, die soll man alle under der Statt Insigel verschriben. Svver auch sines Brieff nit genommen hat in dem vorgen: Zil, der hat sin Recht an den vorgenant Lipding verloren. Es vvar dann jeman uzzer Landes der dez Gesezes nit vveste, svvenn der vvider chumt der sol aber tun vvas recht ist.* Dotalitium etiam appellatur *Leibzucht*, de quo vid. *Gloss. Weichbild. ad art. 22.* Item *Wyedem*, sic Rupertus Imperator consensum adhibuit super dotalitio Bernhardi Marchionis Badensis coniugi Annae Comitissae Oettingensi promissum *vor ihren Wyedem, Zugeld und Morgengabe* 20000. *fl. an.* 1406. Sunt qui etiam *Wiederlegung* idem cum dotalitio esse asserunt; sed vsus loquendi hac voce non tam dotalitium, quam donationem propter Nuptias denotat. vid. *Reform. Francof. P. I. Tit. XLIX. Vom Vorgang*

der Creditoren in der Execution, vbi expreſſe *Wiederlegung der Frauen Zugifft* per donationem propter Nuptias explicatur. add. Eiusd. *Reform. P. 3. Tit. II. von bedingten Heurathen und Heurathsbrieffen*, vbi eadem donatio propter Nuptias ſimpliciter appellatur *Wiederlegung*. conf. *Ulmiſche Ordin. P. 1.* §. *16.* & GOBLERI *Interpret. Nouell. Iuliani l. 2. t. 38.* Caeterum dotalitium etiam *Leibgut* appellatur in *Gloſſ. J. Feud. Sax. cap. 56.* plura huius vocis ſynonyma vid. apud BROCKDORFF. *in Diſſ. cit.* §. add. HENELIVM *in tr. cit. c. 2.* §. *8.* qui & *Viduitatem* in hunc cenſum refert, quam tamen diſtinctum quid eſſe a dotalitio patet ex iis, quae habet du FRESNE in *Gloſſ. V. Viduitas.*

§. IV.

Haec de nomine. Nunc ad rem ipſam. Rimanti autem curioſius dotalitii Naturam patebit, cum ius aliud ſit in re, aliud ad rem; & illud varias rurſus habeat ſpecies, ad nullam tamen commodius id referri poſſe, quam eam ſeruitutis ſpeciem, quae Vſusfructus nomine venit, qua tamen voce non tantum vſumfructum verum, ſed etiam quaſi vſumfructum intellectum velim; vt adeo genus dotalitii ſit vſusfructus: quo ipſo puto ſatis diſtingui non tantum a donatione propter nuptias, ſed & a dote iuris Romani aliisque affinibus, de quibus tamen infra latius dicendi locus erit. Cum autem vſusfructus tanquam genus ſubalternum varias iterum ſub ſe habeat ſpecies, illud, per quod ab illis dotalitium diſtinguitur, probe notandum. Fine autem potiſſimum differt, qui eſt, vt prouideatur

deatur vxori post mortem mariti ex bonis eiusdem de alimentis ad dies vitae ; Ex quo haec videtur fluere definitio : *Dotalitium est ius vtendi fruendi certa bonorum mariti parte vxori competens post fata mariti vt inde digne se exhibere possit.* Quamuis autem BROCKDORFFIVS in *Differtat. cit. Dotalitium* per *Ius quod vir vxori suae ratione dotis datae in suis bonis concedit, vt eo vidua facta ad dies vitae vtatur fruatur ;* & *Henelius in Tract. cit. cap. 2.* per *Donationem Antipbernalem quae a marito vel eius nomine a quouis alio in vxorem confertur,* definiat, nescio tamen an id, quod de respectu dotalitii ad dotem inferitur, recte se habeat. Etsi enim relatorum ea sit Natura vt vix definiri possint nisi per suum fundamentum & terminum, id tamen de relatis secundum esse tantum verum est, non de iis, quae secundum dici saltem ad se referuntur ; ad quorum posteriorum Numerum pertinere dotem & dotalitium ex eo manifestum est, quia & dos sine dotalitio, & dotalitium sine dote non tantum concipi potest, sed reuera etiam datur.

§. V.

Proposita ita definitione dotalitii essentiali par est, vt ad causalem progrediar. Cum autem causae cuiusque rei sint vel externae vel internae ; & externarum altera efficiens, altera finalis ; internarum prior materialis, posterior formalis sit, prima mihi causae efficientis contemplatio erit. Cum autem plures ad eundem effectum concurrant saepe causae efficientes diuerso tamen modo, alia scilic. pro-

piore influxu, alia remotiore, cauſa efficiens dotalitii alia erit remota, alia proxima. Remota eſt Jus Nat. & Gentium, Germanorum item Jus Ciuile; apud quos antiquiſſimis iam temporibus vſu obtinuit, vt vxoribus dotalitia conſtituerentur, quae res ita inualuit, vt quod antea moribus ſaltem obtinuerat, poſtea Legibus expreſſis approbaretur. Vid. *Spec. Sax. lib. 1. art. 21. 32. l. 2. a. 21. l. 3. a. 74. & ſeq.* add. *Spec. Suev. cap. XXI. LL. Wiſigoth. l. 3. T. 1. c. 5.* & *lib. 3. T. 1. c. 9. LL. Burgund. Tit. 69. & in addit. Tit. 14. LL. Alem. cap. 55. & ſeq. LL. Baiuuar. cap. 14. Tit. VII. LL. Ripuar. cap. 37.* quo an etiam referri debeat *Authentica: Aequalitas dotis. C. de Pact. Conuent.* iure dubites. Quamuis enim *Gloſſator Iur. Feud. Sax. cap 157.* dicat: *In dieſem gegenwertigen Capitel beweiſt das Recht wie groſſe Genad und ſunderliche Sorgfeltigkeit der edel und hochgeboren Keiſer Friderich gehabt hab zu den Frauen und zu ihrem Leib-Geding, das jn gegeben und beſtetigt ward mit Keiſerlicher Majeſtat Willen und Gewalt ut in Aut. de equa. §. 1. col. VII. des vollbringt er hie dieſelbigen Genade.* nihilominus tamen cuiuis clarum eſt, ne verbulo quidem ibi de dotalitio agi; ſcilicet nihil frequentius eſt maleſano illi Gloſſatori, quam ea quae Juris Romani ſunt confundere cum iis quae ad Germanorum Ius ſpectant. Cauſa efficiens proxima eſt maritus, qui vxori dotalitium promittere ſolet; idque conſenſu non tantum expreſſo ſed alicubi etiam praeſumto, hinc eſt vt dotalitium diuidatur in conuentionale & conſuetudinarium; paſſim enim, etiamſi nihil plane vxori promiſſum ſit, ex conſuetudine tamen debetur. Vide *les Coutumes*

de

de France, vbi plurimis locis reperitur distinctio *entre le Douaire conventionel & coutumier.* quorum prius etiam appellatur *le Douaire prefix.* Notandum autem quod aliquando vxor, etiamsi expresse de dotalitio pactum sit, eligere possit an conuentionale an vero consuetudinarium habere velit, nisi aliter conuentum. Sic *dans les Coutum. de Meaux chap. 2. La femme douée de douaire prefix peut aprés le decés de son Marj choisir & elire le douaire prefix ou coutumier, lequel elle voudra.* Aliud plane est *Iure Melunensi*, quo vxor, cui expresse promissum est a Marito dotalitium, non potest consuetudinarium eligere, nisi id ei in pactis dotalibus permissum fuerit. vid. *les Cout. du baillage de Melun. art. 237.* adde *les Cout. de Sens. art. 168.* an vero Mariti Nobiles saltem possint constituere dotalitium, inter Dd. disceptatur; sunt qui affirmant, sunt qui negant; qui posteriores tamen meo quidem iudicio errant. Quamuis enim inter Nobiles magis in vsu esse dotalitia negari non possit, inde tamen inferri nequit, quod soli Nobiles ea constituere possint. quidni enim plebeiis etiam Vxoribus prospicere liceat? Imo si originem rei spectes, patebit indistincte dotes & inde orta dotalitia a sponsis sponsabus esse constituta, vt adeo BERLICH. *2. Conclus. 50.* temere asserat ab initio inter Nobiles saltem ea frequentata fuisse, quem errorem etiam errat BROCKDORFF *in Differt. alleg.* §. *11.* quod si autem Maritus nec inter viuos nec in Testamento dotalitium Vxori suae destinauerit, vbicunque dotalitium consuetudinarium receptum est tenentur heredes allo-

 diales,

diales, si modo Vxor illa dotem suam repetere nolit, ei de dotalitio prospicere: quatenus autem successores feudales teneantur vid. in Illustris Dn. SCHILTERI *Introduct. ad J. Feud. vtrumque cap. VII. §. VIII.* Impulsiua dotalitii causa, quae certa ratione ad Efficientem refertur, videtur esse tum amor Coniugalis, tum vt honori mariti consulatur. Cum enim vxores non facile aliquid acquirere possint mortuo marito, indignum defuncti existimatione habetur, si vidua ope maritali destituta in paupertate viuere cogeretur.

§. VI.

Finis enim Dotalitii, vti iam supra dictum est, vt Vxori post mortem Mariti prouideatur ex bonis eiusdem, vnde & prouisio Vitae appellatur in *Lat. Text. Spec. Sax. l. 3. Art. 75.* & victalitium seu vitalitium, quia ad victum & vitam vxori datum est; addit quidem BROCKDORFF, *in Dissertat. citat. §. 34.* finem primum dotalitii esse, vt pro dote sua mulier eo securior sit, &, si forte Maritus dotem alienet vel prodigaliter consumat aut aliter amittat, dotalitium in compensationem dotis retinere & damnum resarcire possit; sed nescio an hic plane sit finis dotalitii; ad quid enim prodesset donatio propter nuptias, quam tamen saepe cum dotalitio simul stare deprehendimus, si de dote securior iam esset vxor per dotalitium. Male Ergo id, quod de donatione propter Nuptias ius Romanum asserit, cum BERLICHIO & SCHNEIDEVVINO, ad dotalitium applicat modo dictus BROCKDOFFIVS,

qui

qui in eo etiam aliquid humani passus videtur, quod finem ortum dotalitii esse dicat, vt habeat superstes, quo honorem pristini Coniugii tueatur. Si enim vel maxime recte se haberet distinctio illa inter finem primum & ortum, male tamen assereretur finem dotalitii ortum esse, vt habeat superstes, quo honorem pristini coniugii tueatur. Quo modo enim is finis ortus esse dici potest, qui fere principaliter intenditur ab eo, qui dotalitium constituit? Et an Ergo ex eo, quod Vxor per dotalitium securior redditur de dote, oritur id vt etiam ipsi preuideatur de victu post mortem Mariti? Eadem sane ratione etiam Donationis propter Nuptias finis ortus esset, vt haberet superstes vnde honorem pristini Coniugii tueretur.

§. VII.

Materiam dotalitii quod attinet, constitui illud potest in bonis tam feudalibus quam allodialibus; & in his quidem libere & pro lubitu; suae enim quisque Rei Moderator est & Arbiter *l. 21. C. Mand.* Imo proprie in allodialibus id constitui asserit *Text. in spec. Saxon. art. 75. l. 3. An eigenem Gut ist rechte Gab und Leibzucht der Frawen, dann es ihn daran niemand breeben mag zu ihrm Leib und nicht an Leben, dann es ihn daran monchberlei Weis gebrochen mag werden;* ad quem locum quae *Glossa* habet tricae apinaeque sunt. In Feudalibus vero ex mente iuris antiqui dotalitium aliter constitui non potest, nisi cum consensu agnatorum & domini; qui domini consensus adeo necessarius fuit, vt etiam in feudis imme-

116

immediate Imperio subjectis adhiberetur; sic Imp. Rupertus consensum praebuit Alberto Palatino Duci Bauariae vt dotalitium Coniugi Margaritae Cliuiensi constitueret in feudis Imperii Anno 1402. Norimbergae. vid. Illustr. Dn. SCHILTER. *Comm. ad J. F. A. cap. 26.* §. *XI.* Quod de Agnatorum consensu dixi, id & de bonis Avitis, etiamsi non sint feudalia, iure veteri Germanorum verum esse egregie, vt omnia solet, probat modo allegatus Dn. SCHILTERVS *in eod. Comment. cap. 64.* §. *5.* vbi eam Iuris antiqui rationem affert, quod per Inuestituram plerumque concedi solitum fuerit dotalitium adeoque vera possessio translata fuerit; id cum hodie rarissime fiat, dotalitium etiam in feudalibus sine consensu heredum siue descendentium constitui potest, praesertim in Saxonia, in quam rem, vide quos citat idem Illustris SCHILTERVS in *dicto Commentario* §. *11.* imo in Silesia ne quidem domini consensus requiritur, idque ex singulari priuilegio, quo *die Lehens-Leut die Lehen-Güter, wann sie nicht auff dem Fall stehen, ihrem guten Belieben nach ohne Einwilligung des Lehen-Herrens und der Agnaten alieniren, verwenden, verkauffen und vertestiren können, gleich als ob es Erb- und eigene Güter wären,* dicente SCHICKFVS. *in Siles. renou. lib. 3. cap. 25.* aliud plane est de iure feudali Longobardico. vid. *2. F. 8.* §. *vlt.* ubi per *tertiam* seu *quartam* videtur intelligere Morgengabam, quae ex constitutione Luitprandi Regis ad minimum quartam bonorum Mariti continere debebat. vid. *LL. Longobard. lib. 1. t. de his quae a Vir. in Mulier.* Cum autem res tam allodiales, quam

feudales

feudales partim ſint corporales, partim incorporales & illarum aliae mobiles, aliae immobiles, in omnibus harum ſpecierum dotalitium conſtitui nec lex, nec iuris ratio vetat, ſufficit enim, quod hac ratione Vxor ex bonis Mariti ea quae ad vitam ipſi ſunt neceſſaria habere poſſit. Id adhuc deciſionem meretur: An etiam Maritus in bonis fideicommiſſo ſubiectis dotalitium Vxori relinquere poſſit? Ad quam quaeſtionem reſpondeo negando. Regulariter enim bona fideicommiſſo ſubiecta alienari non poſſunt a fiduciario: Non autem is tantum alienare videtur, qui dominium transfert in alium, ſed & qui vſumfructum dat. vid. *l. vlt. C. de Reb. alien. non alien.* Vnde patet eo minus in bonis fideicommiſſariis dotalitium concedi poſſe a Marito, quo propius hic vſusfructus ad dominium vtile accedit. Exceptiones vid. *ap.* HENEL. *tr. alleg. c. 5. §. 9.* qui tamen ex regula exceptionem, & ex exceptione regulam facit. An vero & in bonis, quorum Vſumfructum tantum habet, id fieri poſſit, vix dubium eſſe poteſt illi, qui nouit Vſumfructum morte Vſufructuarii extingui: Adducit quidem & illam rationem, quia ſeruitutis ſeruitus eſſe non poteſt; ſed non opus eſt, vt eo recurramus. Mortuo enim marito ſeruitus extincta ſeruitus non amplius eſt, adeoque talis vſusfructus ſi vxori relinqueretur, non eſſet ſeruitutis ſeruitus; Accedit, quod regulam illam, quae dicit ſeruitutem ſeruitutis dari non poſſe, tanquam merum Romanorum ſubtilitatis παλάδιον vix agnoſcere videtur

detur fori Germanici vſus vid. Illuſtr. SCHILTER. *Exercit. XXXIX.* §. *66*

§. VIII.

Forma Dotalitii alia generalior eſt, alia ſpecialior. Illa conſiſtit in eo, quod ſit ius competens vxori ex conceſſione Mariti in bonis eiusdem, in quo generico conceptu non tantum cum donatione propter Nuptias, quae Romanis frequentabatur conuenit, ſed etiam cum dote Germanis propria, item cum Morgengaba Viduo aliisque. Differt autem per formam ſpecialiorem, quae tum in eo conſiſtit, quod ſit vſusfructus, tum in eo quod concedatur vxori in bonis mariti ad diem vitae, vt inde ſe alere poſſit. Quo ipſo clare a modo dicta donatione propter Nuptias, dote Germanorum Morgengaba, & Viduo diſtinguitur. Donationis enim propter nuptias vſumfructum neutiquam habet vxor, ſed maritus; nec haec eum in finem datur, vt vxori poſt mortem Mariti de Vitalitio prouideatur, ſed potius vt vxor de dote allata ſecura reddatur. Dos Germanorum vero ſtatim transferebat proprietatem in vxorem, nec demum poſt mortem Mariti aut per modum vſusfructus proſpicit illi. vid. MARCVLPH. *Formul. 76. &* *ſeqq.* quo & facit *Praeceptum Karoli Simplicis de dote Coniugis Frederinae* quod exhibet *St. Baluzius in Append. Act. Veter.* operibus *S. Lupi* annexo *pag. 522.* in quo praecipue notanda veniunt haec verba: *Quocirca Regali eam more propriis rebus diſponentes dotare, duos ei dotis nomine concedimus fiſcos iugiter poſſidendos*

&

& pro lubitu disponendos, Corbiniacum videlicet in Comitatu Laudunensi cum Ecclesia, quae est B. Petri Apostoli honori dicata, vbi Confessoris Christi quiescit corpus Matulphi, & Ecclesia vna in Cruona Pontigonem quin etiam in pago Pertensi super fluuios, saltum & Brustionem vtrumque per hanc praesentem concedimus Autoritatem, & de nostro iure in ius & proprietatem seu dominationem illius transfundimus & perpetualiter habendos delegamus. & paulo post: *Praecipimus atque praecipiendo iubemus, vt suprascriptos fiscos &c. perpetualiter habeat, teneat atque possideat, & quicquid exinde facere voluerit, liberam & firmissimam in omnibus habeat potestatem.* Morgengaba vero eum in finem dabatur, vt virginitatis praemium esset, & praestari solebat alia die post noctem nuptialem, vti loquitur *Diploma* quod descripsit ex *Tabulario Casaurensi Gallandius de Franco Allodio pag.323.* Hinc expresse a dote distinguitur ap. GREGORIVM TVRONENS. *lib.9. c.10.* ibi: *tam dote, quam in Morganagiba*, h. e. *matutinali dote.* add. LL. *Longob. 1. Tit. 19. l. 12. lib. 2. Tit. 1. l. 4. & 8.* quibus iunge quae habet LINDENBROGIVS in *Glossario Codici LL. Antiqu.* subnexo & du FRESNE in *Gloss. v. Morgengiba.* conf. etiam illustrem Dn. STRYCKIVM in *Cautel. Contract. Sect. 3. cap. 8. Glossa Iuris Sax. ad Art. 20. lib.1.* de hac Morgengaba ita loquitur: *Nun soltu wissen, was man die Morgengab heisset, nemlich dasjenige, welches der Mann seinem Weib des Morgens gibet. Es ist aber nicht die Gab, welche der Hochzeit willen geschicht. Glossa Iur. Weichbild. Die ander Gab heist sponsalitia Largitas, und ist Morgengab genannt, und Morgengab heist eine solche Gab, die einer*

von Ritters Art seinem Weibe gibt des Morgens, als er mit jr zu Tisch sizt, und die gibt er jr on Erben Urlaub. vbi tamen sponsalitia largitas male prp synonymo Morgengabae venditatur; cum illa proprie nil aliud sit quam Donatio propter Nuptias, hinc & in Graeco textu *Nouell. 119.* διὰ τῆς γάμου δωρεά appellatur, quam tamen a Morgengaba expresse distinguit *Glossator Iur. Saxon. Prouinc.* in Loco antea allegato. Viduum quod attinet, illud in eo differt, quod per viduum non tantum prouidetur vxori ex bonis Mariti, sed etiam aliquando Marito ex bonis vxoris. vide elegantem *Dissertationem Inaugur.* Dn. IOH. IACOBI FRIDII *p. m. de Iure Viduitatis* anno 1645. hic habitam. Sunt, vt ante dixi, qui pro forma eius iactent respectum dotis; ast cum forma det esse rei; sine dote autem dentur dotalitia; assertum illud fragili tibicine niti apparet. Ex quo ipso etiam patet, falli eos, qui inuita Themide Germanica Auth. *aequalitas. C. de Pactis Conu.* ad dotalitium trahunt, & necessarium esse clamitant, vt ad minimum dotalitii & dotis sit aequalitas, cum tamen eos & Antiqui Mores & hodierna Praxis refutet.

§. IX.

Expositis ita Principiis & Causis Dotalitii consequens est, vt Effectus ex causis fluentes tradam. Cum autem Effectus nihil aliud sit, quam id, quod Causa Efficiens pro fine habet, manifestum est Dotalitii, Effectum esse Prouisionem vxoris de Vitalitio. Is enim, qui dotalitium promittit, nihil

nihil aliud intendit, quam vt vxori prouideatur; adeoque Dotalitii promissi Consequens proprium est, ex parte vxoris, ius petendi vsumfructum in bonis mariti ad dies vitae; ex parte vero heredum, obligatio seu necessitas patiendi, vt bonis mariti vxor vtatur fruatur. Cum autem non sufficiat ius habere petendi, nisi illud ipsum etiam in actum deducatur, videamus quae remedia vxori tali competant. Inuestigandum itaque quae actio ex Dotalitio promisso detur. Cum autem promissio haec fieri possit vel actu quodam inter viuos, & vel in pactis dotalibus, vel alio modo, vel in Testamento aut Codicillis; cum in pactis dotalibus promissum fuerit, actio ex stipulatu competet secundum Iuris Iustinianei principia, ea enim vis pactis dotalibus ab Imperatore Iustiniano in *l. vn.* §. *1. & 13. C. de R. U. A.* tributa est, vt praeter aliorum pactorum nudorum naturam actionem ex stipulatu producant; ast cum ex principiis Iuris Germanici, quod omnia pacta seruari vult, ex quouis etiam nudo pacto oriatur obligatio efficax & actio vid. CARPZOV. *p. 2. C. 19. def. 17.* & Illustr. SCHILTER. *Exercit. ad π. XXIV.* §. *75.* non opus est, vt eo confugiamus; possumus enim instituere Condictionem ex Moribus, quae actio etiam tum locum habebit, si extra pacta dotalia alia quadam ratione promissum fuerit dotalitium. Si vero in Testamento delatum illud fuerit, easdem actiones, quas alii Legatarii aduersus heredem habebunt, exercere poterit vxor; scilicet Hypothecariam & ex Testamento Condictionem. An vero & Rei Vindicatio-

dicationem? dubitare possis ex eo, quia Dotalitium est species vsusfructus; sed respondeo: Dotalitium est quidem vsusfructus, sed non merus, verum similis vsufructui feudali, adeoque dominii vtilis species; nunc autem illis, qui dominium vtile habent, etiam a Legibus conceditur Rei Vindicatio vtilis, quod exemplo superficiarii *l. 1. §. 1. π. de R. V.* Emphyteutae *l. 3. §. 1. π. si ager Vectigal.* Vasalli *2. F. 8. c. vn.* probat SCHÜZ *in Compend. Lauterb. Tit. de R. V.* At dicis: Traditionibus & vsucapionibus dominia rerum transferuntur ex *l. 20. C. de Pact.* verum respondeo: regulam non modo in legatis secundum ipsummet ius Romanum Exceptionem pati vid. *l. 86. §. 2. π. de legat. 1.* add. GROT. *de Iure Belli & Pac. 2: 6, 1. & 2: 2, 25.* sed & in aliis de iure Germanorum, vbi non tantum dominium, sed possessio sine corporali apprehensione transit saepius. vid. *Illustr.* SCHILTER. *Exercitat. ad π. XV. §. 13. & XXX. §. 105. & 122.* vbi Gallico iure idem obseruari tradit; quod in dotalitio etiam aliquando obtinet; hinc *les Coutumes d' Estampes cap. XI. de Douaires: le Douaire Coutumier saisit.* idem obtinet iure Parisiensi vid. *chap. XII. de Douaires, des Coutumes de la Prevôté & de la Vicomté de Paris.* Iure vero Meldensi idem quidem statuitur quoad Dotalitium Consuetudinarium; ast de conuentionali dicitur, quod tum demum vxor possessionem eius nanciscatur, *àpres qu' elle l' a accepté en jugement les heritiers de son mari presens ou deüement appellez. Apres la quelle acceptation ainsi faite, que dit est, la femme se peut dire saisie du dit douaire prefix* vid. *les Coutum. de Meaux cap. 2. de Douaires.*

Sed quid? si nihil expresse promissum sit, Consuetudine tamen regionis obtineat, vt uxoribus dotalitia Consuetudinaria debeantur, quae Actio inde dabitur? Arbitror Condictionem ex Legibus aut potius ex Moribus hic locum habituram. Quamuis autem ROTSCHÜZ *in Tract. de Dotalitio Art. 1. num. 2.* putet competere vxori ratione dotalitii Actionem Praescriptis verbis ex Contractu Innominato Do vt des, vix tamen illud admiserim. Dos enim non ideo datur Marito ab vxore, vt ipsa aliud quid recipiat, sed vt Maritus habeat, vnde Matrimonii onera sustinere possit. *l. 20. C. de Iure Dot. l. 7. in pr. l. 76. in fin. π. eod.* adeoque potius esset Contractus do vt facias; sed nec nominatus Contractus est Dotis datio, nec innominatus. Non nominatus, quia nullibi inter illos refertur; Non innominatus, quia is, qui semel dedit dotem ius poenitendi non habet, quod tamen proprium est Contractuum innominatorum *l. 5. pr. π. de Condict. caus. dat. caus. non secut.* CARPZOV. *2. 33. def. 23.* Quamuis autem haec ita sint, non tamen plane negari potest dari ratione Dotalitii actionem Praescriptis verbis seu potius in factum, scilicet eo sensu, quo hodie omnes actiones per modum actionis praescriptis verbis & in factum institui dicuntur. conf. OLDENDORP. *Cl. IV. Act. XL. §. 1.* Porro Hypothecariam etiam actionem omne dotalitium parit, quae ex tacita, quam vxor habet, si dotalitium vel Conuentionale vel consuetudinarium ei debeatur, hypotheca ortum trahit; licet autem non desint Doctores qui statuant taci-

tam

tam hypothecam nulli adſcribendam eſſe, niſi iis, quibus Lex illam expreſſe dedit, non tamen exiſtimandum eſt lege ſaltem ſcripta tacitas ſeu Legales hypothecas conſtitui; quidni enim idem poſſit Lex non ſcripta ſeu conſuetudo? imo in recentioribus Prouinciarum & ciuitatum Legibus vt plurimum expreſſe Hypothecae tacitae ius ratione dotalitii vxori tribuitur vid. CARPZOV. *1. conſt. 20. def. 93.* vbi & ius praelationis vivo etiam marito, ſed non ſoluendo exiſtente vxori tali competere aſſerit. Praeter actionem autem & ius Retentionis competit vxori de quo vid. HENEL. *in Tract. de dotalit. pag. m. 216.* Conſtituti autem dotalitii, quod probe diſtinguendum a promiſſo, & quaſi traditi effectus primus eſt, actus vtendi fruendi ſeu vtilitatem omnem ex re in dotalitium data percipiendi; ortus eſt, tum vtilis Rei vindicatio, tum Confesſoria actio, quae aduerſus quemcunque turbantem vel impedientem in exercitio iuris ſui competit. Formulas harum actionum exhibet modo allegatus HENEL. *d. tract. 20.* §. *9.* vbi remedia poſſeſſoria ex interdicto vnde vi, & vti poſſidetis item *Can. redintegrand. Cauſ. 3. qu. 1.* & *ex cap. ſaepe. de Reſtit. Spoliat.* vxori tali competere etiam aſſerit; Sed ad adiuncta pergendum.

§. X.

Sunt autem illa duplicis generis; alia enim ita comparata ſunt, vt regulariter inſint, poſſint tamen abeſſe, ſi ſpeciali pacto vel alio modo id agatur; alia ita ſe habent, vt non inſint, niſi expreſſe de iis dictum

dictum fuerit. Illa ICtis Naturalia, Porphyrio in Isagoge συμβεβηκότα ἀχώριστα; haec accidentalia seu conuentionalia, συμβεβηκότα χωριστά, dici solent. Ad naturalia refero, ius prioritatis, quod vxor prae aliis Creditoribus habet ratione dotalitii; hinc *Gloss. in J. Feud. Sax. ad c. 31. Nota, Nach dem als ihr Mann stirpt kommen das Weib mit ihrer Bewweisung für Gericht und sprech: nach dem das meine Leibzucht die erste Gabe ist, die mir mein Mann gegeben hat, und den Vortritt hat vor allen andern an dem ungetheilten Gut, so bitt ich in Recht zu erfahren, ob mir nicht mein Schuld die ich hier bewweiß erst folgen solt, wwenn das mich jemand daran gehindern mag, oder wwas darumb recht sey; so findet man zu Recht: die Schuld die erst bewweißt sey auf dem Gut die gelde man billich zu dem ersten.* conf. CARPZ. *1. 28. def. 93.* Huc etiam pertinet quod foemina dotalitiata immunis sit ab omni aere alieno Mariti, ita, vt etiamsi pro Marito aes illud contrahente sese obligauerit, tamen in subsidium demum teneatur; si nempe Creditor ab haeredibus mariti suum recuperare nequeat. vid. *Gloss. Iur. Feud. Sax. ad dict. c. 31.* ibi: *zum andern.* conf. *les Coutumes de Laon en Vermandois*, vbi *A. 47.* dicitur: *Douaires prefix & Coutumiers sont preferez a toutes debtes nanties de puis la celebration du Mariage & benediction sacerdotale;* nec minus huc spectat, quod maritus durante matrimonio non possit alienare dotalitium. *Ead. Gl. Iur. Feud. Sax. dict. loc. Der dritte Vortheil den die Frauen haben das ist das ihn ihr Mann ihr Leibgeding nicht empfremden mœge.* quo & faciunt *les Coutum. de Laon.* vbi haec habentur *Art. 42. Si le mary constant le mariage de luy & de sa femme avoit*

vendu aucuns heritages, qui luy appartenoient au jour du mariage ou luy seroient echeus constant iceluy par succession en ligne directe sans le consentiment de sa femme & sans qu'elle eut renoncé à son douaire, peut icelle femme apres le trespas de son mary poursuyvir let detenteurs desdits heritages pour son dit douaire, le quel luy doit être reservé sur iceux heritages, sauf le recours de garantie aux detenteurs contre les heriteurs du mary. Vnde patet dari aduersus possessorem quemcunque realem vxori actionem; quod amplius declarant *les Coutumes de Chaalons art.57.* vbi dicitur, quod vxor habeat Electionem, an velit personali actione heredem, an vero hypothecaria possessorem quemcunque conuenire; qui ipse locus etiam ostendit regulam de prohibita alienatione Exceptionem habere in eo casu, si vxor vel in alienationem debito modo consentiat vel dotalitio renunciet, adde etiam quae habet BERLICH. *P. II. Concl. 50. n. 53.* Caeterum tenetur vidua, cui dotalitium constitutum est boni viri arbitrio vti rebus in dotalitium datis; iure Turonensi iis, quibus abutitur, priuatur *Cout. de Tours Tit. 30. de Douaires.* obligata itaque est rem modicis sumtibus reficere *arg. l. 7. §. 2. & 3. l. 64. π. de vsufr. & quemadm.* Gregem supplere *arg. l. 68. §. fin. π. ibid.* arbores substituere *arg. l. 18. π. eod. Cout. de Tours d. l. de Douaires. Douairiere noble ou roturiere doit tenir les Maisons, vignes & autres choses, en tel estat que baillées luy ont esté par douaire, les reparer comme un usufruitier, sans coupper ny extirper vignes, arbres, bois antiens & non accoustumez à couppe, si non que la dite couppe se face pour reparer les choses du dit douaire, le dit proprietaire toutefois audit cas preallablement appellé*

appellé & si elle fait autrement est priveé de choses du douaire, esquelles elle a mal verseé. Amplius de reparatione agunt *les Coutumes du baillage de Melun*, quae distinguunt inter reparationem maiorem & minorem; quarum haec ad foeminam dotalitiatam, illa ad proprietarium spectat. Ad reparationem minorem refertur, *d' entretenir les edifices des couvertures, huys, planchers, fenestres, cloisons, chemineés assises contre les dits cloisons.* Ad maiorem, *les fondemens, gros murs, poutres, chemineés assises contre gros murs.* vid. art. 242. Tenetur etiam talis foemina collectas, Tributa, onera realia, &, si in feudo dotalitium sit constitutum, etiam seruitia feudalia praestare; quamuis sufficiat, si loco seruitiorum pecunia Domino subueniat. *Gl. ad J. F. S. c. 56. auch fürtmehr sollet ihr vvissen die Dienst die uff einer Frauen Güter liegen die mügen einem Herren nicht empfuret vverden noch gemindert durch der Genaden vvillen die der Herr der Frauen gethan hat des Leibgedings halber; vvann alle Dienst, die ein Mann mit dem Leib vollbringen soll und mit dem Leib dienen sinem Herren, die soll die Frau verdienen mit ihrem Gut, ob es ir von Genaden nicht vvird vertragen und nachgelassen, vt in Aut. de Mandat. Princip. §. oportet col. 3. Notsteur, Heersteur, Geschoß und Bethe vvo die gemeiniglichen über das Land geben, die soll die Frau auch geben und mitleiden von jrem Leibgeding.* conf. *Cout. de Tours Tit. XXX.* & aliis. Id quoque ad Dotalitii naturalia spectat, quod regulariter ad heredes Mariti redeat post mortem vxoris; fit tamen aliquando vt id non obtineat, quoties nempe aliter conuentum. *Les Cout. de Paris chap. 12. de Douaires: Le douaire d' une*

somme des deniers pour une fois promis à une femme au traité de son mariage n'est à la vie dela femme tant seulement s'il n'y a enfans nez & procreez du Mariage & doit tel douaire apres le tres-pas dela femme revenir aux heritiers du mary, s'il n'y a contract au contraire. Imo *iure Senonensi* Dotalitium in rebus mobilibus aut pecunia vxori constitutum pleno proprietatis iure spectat ad vxorem: *Femme doueé par douaire prefix de somme des deniers ou autres choses mobiliaires l'emporte à elle & aux siens toujours en pleine propriété & vsufruit.* Adde *les Coutumes d'Auxerres art. 214.* quo ipso tamen dotalitii terminos notissimos egreditur, vti de deposito, quod irregulare vocant, loquitur *l. 24. π. Depositi.* Dotalitium enim iure vsusfructus spectat ad Viduam, non iure proprietatis per ea, quae supra dixi. add. BERLICH. *Part. II. Concl. 50. n. 58.* & BROCKDORFF. *in allegat. Differt.* §. 36. vbi ex BERLICHIO exemplum affert dotalitii, in quo femina habeat proprietatem, scil. in eo casu, si post acquisitum in allodialibus dotalitium liberi moriantur; sed nescio an hic observata fuerit Dialecticorum Regula, secundum quam Exceptum debet contineri sub subiecto propositionis Exceptiuae; si enim liberi moriantur, bona illa, quae antea iure dotalitii Mater eorum possederat, non amplius sub nomine dotalitii continentur; Qui ergo a dotalitio excipi potest, quod Dotalitium non est? Id etiam circa dotalitia solenne est, quod, si ratione dotis promissum illud sit, dotem Vidua repetere non possit, ita tamen vt eligendi ius habeat, an dotem, an vero dotalitium habere velit; quod fori nostri vsu frequen-

quentari docet HENELIVS *in dict. tract. c. 4.* quae res dubio procul ex eo originem traxit, quod dotalitium non satis distinxere Doctores a Donatione propter nuptias, de quorum tamen differentia iam supra actum. Pacto tamen fieri potest, vt & dotalitium & dotem petere possit vidua. *Excellent. Dn.* STRYCK. *meus in alma Fridericiana Praeceptor aeternum colendus in Tract. de Cautel. Contract. Sect. III. cap. 8. §. 28.* add. *Constit. Elect. Part. II. C. 42.* & ad eam CARPZOVIVM. Illud etiam, quod vsusfructus dotalitiaris duret vsque ad mortem Vxoris pactis mutari potest; Quamuis enim ex communi vsusfructus natura id habeat dotalitium, quod cum vita vxoris expiret, nihil tamen impedit, quin pacto illud restringatur ad casum e. gr. donec ad secunda vota transierit. Modus quoque & quantitas Dotalitii, pro ratione tamen cuiusque regionis, ad naturalia pertinet. *Iure* Saxonico, si dotem attulerit foemina, duplum dotis esse solet in Dotalitio. vid. *Gloss. ad Weichbild. Artic. 22.* vbi dicitur: *Der Lebens-Folger ist schuldig gegen der Frauen Einbringen noch eins so hoch dem Landsbrauch nach die Leibzucht aus den Gütern aufzurichten.* adde CARPZOV. *Const. Elect. P. II. C. 42. d. 2. Iure Turonensi* Dotalitium Consuetudinarium consistit *dans la tierce partie des biens, propres ou acquests, que le Mary avoit lors de leur mariage ou de ceux qui par successions directes ou collaterales luy sont echeuz pendant iceluy. Cout. de Tours Tit. XXX. de Douaires,* vbi itidem habetur, quod minus quidem esse possit Conuentionale Dotalitium Consuetudinario; Maius vero si sit, ad Consuetu-

dinarii quantitatem redigatur. conf. MYLER. ab EHRENBACH *in Gamolog. Princ. Imp. c. 10. & 11.* & Dn. STRYCK. *de Cautel. Contr. Sect. III. cap. 8.* §. 34. Plura haberem quae hic adderem, sed nolo aliorum scrinia compilare. Inter Accidentalia merito refero Cautionis Praestationem. Non enim aliter tenetur vxor dotalitiata ad eam, quam si expresse de ea fuerit conuentum. Obstare quidem assertioni meae videtur *l. 13. π. de Vsuf.* in qua non tantum in vsufructu legato, sed etiam in genere in omni vsufructu satisdationem praestandam esse asserit VLPIANVS Iulianum quoque in suas partes allegans. conf. *l. 1. & t. t. π. Vsufruct. quemadm.* Frontem quoque *Legis 6.* §. *1. versic. Mobilium C. de secund. Nupt.* obuertit BROCKDORFF. *in dict. Differt.* §. *32.* qui & ipse Magnorum ICtorum CARPZOVII *in Resp. Electoral. l. 6. Tit. 6. Resp. 55. n. 11. & Const. Part. 2. Const. 42. def.* & HERINGII *in Tr. de Fideiussor. c. 6.* aliorumque Auctoritate nititur. Verum aërem feriunt illius argumenta: Leges enim ex corpore Romani iuris allegatas quod attinet, illae loquuntur de mero iuris Romani vsufructu, non de vsufructu Iuris Germanici qui iure feudi datur & dominii vtilis species est, prout egregie, vti omnia solet, adstruit *Illustr. Dn.* SCHILTER. *in Exercitat. ad π. XVII.* §. *21.* vbi etiam docet, eum, qui dominium vtile habet, non teneri ad Cautionem. Nec magis autoritates me mouent; oppono enim *Carpzouio, Heringio*, aliisque non minoris census Viros *Berlichium*, *Rauchbarium* aliosque. Notandum tamen, quod Parisiensium iure obligata sit talis mulier dotalitiata ad Cautionem, sed iuratoriam tantum; si vero

vero ad secundas nuptias prouolauerit ad maiorem. vide *les Coutumes reformeés de la Prevosté & de la Vicomté de Paris. Tit. de Douaires.* Illud quoque dotalitio accidentale est, quod possit promitti tam ante Nuptias, quam durante matrimonio eodem modo, quo Donatio propter nuptias de iure Iustinianeo; quo facit *cap. 15. X. de foro Compet.* vbi continetur obiectio Reginae Angliae opposita a G. nobili quodam viro occasione castri alicuius, quod illa dotalitii iure ad se pertinere aiebat: quod scilicet Castrum illud nec ab initio nec durante Matrimonio a Viro sibi fuerit in donationem propter Nuptias assignatum: quo in loco licet Donationis propter Nuptias fiat mentio, ex antecedentibus tamen verbis, quibus dicitur, quod suggestum fuerit castrum illud ad eandem Reginam ratione Dotalitii pertinere, reliquaque rei narratione patet de Dotalitio sermonem esse. Caeterum tantus est eorum, quae Dotalitio accidere solent, numerus, vt frustra essem, si me omnia illa enumerare posse sperarem: Quicquid enim essentiae Dotalitii non repugnat, pactis adiici potest, adeoque inter accidentalia locum habebit.

§. XI.

Ne vero Diuisionem Dotalitii sicco pede transeam cum secundum *Glossam ad §. igitur prooem. Inst. verb. easdem Institutiones partiri*, diuisio animum legentis incitet, mentem intelligentis praeparet, memoriam artificiose reformet; quasdam eius diuisiones proferam. Diuiditur autem Dotalitium ratione Causae Efficientis Proximae in Conuentionale & Consue-

Consuetudinarium; de quo posteriori iam supra obseruaui, hinc inde moris esse, vt, etiamsi nullum dotalitium promissum sit, tamen debeatur. Secundo in Nobile & Ignobile; vbi Nobile dico non tantum id, quod in feudo Nobili constituitur, sed quod siue in bonis feudalibus, siue in allodialibus inter nobiles vsurpatur. Per nobiles autem hic loci tam Nobilitatem Inferiorem *den niedern Adel*, quam superiorem, sub qua Barones Imp. Comites, Principes, Duces, Electores, Reges, Imperatoresque comprehenduntur, indigito. Nam & inter Reges dotalitia frequentissima sunt. vid. BETS. *de Statut. Pact. & Consuet. Fam. Illustr. cap. 6.* §. 38. *& seqq.* vbi Cautelas Principibus non spernendas exhibet. Imo in ipso etiam Iure Canonico. *c. 15. X. de Foro Compet.* occurrit locus de dotalitio inter Reges vsitato; mentio enim ibi fit dotalitii, quod Richardus Rex Angliae, Cor Leonis dictus, vxori suae destinasse dicitur. Porro ratione formae accidentalis aliud est, quod promittitur in pactis dotalibus, aliud quod in Testamento, aliud quod in codicillis, aliud quod alio inter viuos actu. Ratione obiecti in dotalitium rerum allodialium & feudalium; in dotalitium rerum Immobilium & Mobilium, & ex vtroque mixtum; item in dotalitium speciei & dotalitium quantitatis; plures eius diuisiones addere iure supersedeo.

§. XII.

Hactenus quomodo nascatur dotalitium & quos effectus habeat explicaui, nunc itaque qua

ratione

ratione illud pereat inquirendum. Cum autem, vti ſupra dictum, Dotalitium noſtrum ſpecies ſit vſusfructus; vſusfructus autem ex communi ſeruitutum perſonalium natura morte uſufructuarii finiatur, ſtatim manifeſtum eſt, dotalitium noſtrum vxoris dotalitiatae morte extingui; cum certiſſimum ſit, eos, qui dotalitiis proſpiciunt vxoribus vltra earum perſonas ea heredibus eorum concedi non voluiſſe; vnde & eſt, quod dotalitium Germanis Nomine *des Leibgedings, der Leibzucht* indigitetur, quae a vocabulo *Leib i. e. vita*, vti ſupra oſtenſum, originem ducunt. Rei quoque ipſius quae in dotalitium data eſt, morte ſeu interitu dotalitium perit eadem ex ratione arg. §. 4. *Inſt. de vſufructu.* vbi tamen diſtinguendum: aut enim certa res in dotalitium aſſignata eſt, aut non; vbi illud, verum eſt, quod dixi; vbi hoc, arbitror iure meritoque talem viduam petituram, vt loco rei, quae periit, alia ſibi reſtituatur, ex qua vtilitatem ſibi debitam percipiat. Porro Praeſcriptione quoque extinguitur ius hocce; ſi enim foemina poſt fata Mariti ſui, aut ex eo tempore, quo ius petendi habet; illud petere neglexerit; eam Iure Ciuili per 30. vel 40. annorum Praeſcriptionem excludi nullus dubito. In foro autem Saxonico 31. annorum & 6. ſeptimanarum tempus ſufficere videtur. vid. BERLICH. *P. II. Concl. 50. num. 62. ſeqq.* Iure Cabillonenſi inter Maiores 30. etiam annis praeſcribitur. vid. *le Cout. de Chaalons art. 47.* Imo Iure Bohemico & Morauico dotalitiorum praeſcriptioni trium ſaltem annorum & octodecim hebdomadum terminum praefixum

E fixum

fixum esse ex *ordinationibus Prouincialibus Bohemiae & Morauiae* probat HENEL. *d. tr. c. 10.* §. *24.* Renunciatione quoque ius suum perdit foemina talis: Cum enim notissimum sit, quemlibet iuri pro se introducto renunciare posse, quidni idem etiam ratione dotalitii possit Mulier? conf. *les Cout. de Chaalons artic. 50.* vbi habetur, quod si Maritus res alienet consentiente & iuri suo renunciante vxore, ex aliis rebus ipsi satisfaciendum sit; in casu tamen, si, vnde satisfiat, non supersit, damnum vxoris esse. An vero Iuramento consensus firmari necessario debeat, vid. ap. BROCKDORFF. *in alleg. dissert.* §. *67.* conf. etiam SCHVLTES *in addit. ad Rotschüz. de Dotal. art. 3. n. 4.* Alienatione quoque dotalitii, quae a vidua tali fit, illud amittitur; vbi tamen LL. distinguunt inter alienationem temporariam & perpetuam; & per hanc saltem amittere illam ius suum statuunt, & quidem quoad eas saltem res, quas alienauit, non quoad omne dotalitium vid. *les Cout. du Duché de Bourbon chap. XXI. art. 264.* adde *les Cout. de Maine artic. 324.* nec tantum alienatione eas res amittit, si ipsa alienauit, sed &, si alienanti legitimo tamen modo, consensit, in quo tamen casu variant locorum regionumque Consuetudines; alicubi enim ex aliis mariti bonis mulieri subueniendum. vid. *les Cout. de Chaalons art. 58.* alicubi vero nihil amplius praetendere potest. *Cout. de Bretagne Tit. XX. art. 470. au cas, que la femme consenteroit à l' alienation du propre du Mary elle perdra son douaire sur les choses alienées sans pouvoir pretendre qu' il luy soit remply sur les biens qui resteront lors du deces du Mary.*

du Mary. Abusu etiam earum rerum, quibus vtendi fruendi ius habet, extinguitur dotalitium, quo pertinet *art. 21. Iur. Prouinc. Saxon. lib. 1.* vbi dicitur: *Leibzucht kan den Weibern niemand brechen vveder lebendige oder nachgeborne Erben noch kein Mann auf den das Gut erstorben mœcht, sie vervvirckten es dann selber, als ob sie Weinstœck ausgrüben oder fruchtbare Bæume abbieben, oder Leut von dem Gut vveisen vvolten, die darzu geboren vveren, oder zu vvelcher Weis sie jrn Erben zu schaden sie jre Leibzucht aus jren Gevveren liessen &c.* add. eiusdem *Iur. Prou. Sax. lib. 2. art. 28.* alicubi locoum iis tantum rebus quibus abutitur, priuatur. *Cout. de Nivernois chap. 24. art. 11. si la douairiaire, vend ou aliene les heritages de son douaire, vend & aliene les bois de haute fustaye d'iceluy en cas non permis & autrement malverse & administre son dit douaire, elle perd & sera privée de son dit douaire pour les choses deteriorées & pour le residu sera tenuë bailler Caution suffisante.* Quibusdam vero locis totum dotalitium perdit *Cout. du Duché d' Anchou art. 311. Si elle laisse courre les vignes ou parties d' icelles de tailler & de bescher per deux ans continuels, elle perd tout son douaire.* Et paulo post: *Et aussi seroit elle punie par privation de douaire quand elle vendroit ou alieneroit des choses dud. douaire par heritage & en touts autres cas ou par sa coulpe, l' heritier seroit dedommagé és choses, qu' elle tient par douaire.* quibus consona habentur *dans les Coutumes de Maine art. 324.* Ob adulterium quoque iure suo priuatur vxor, quippe quae delicto hocce omni beneficio Mariti se indignam reddidit. vid. HENEL. *d. tr. c. 10.* adde *les Cout. d' Anjou art. 314. & de Maine art. 327.* in quibus exceptio tamen habetur, nisi maritus de-

 lictum

lictum illud vxori remiserit, plures except. vid. ap. HENEL. *in d. tract. cap. 10* Malitiosa etiam desertio eandem poenam affert feminae. vid. *les Cout. de Bretagn. Tit. XX. art. 451.* Item diuortium, si ipsa caussam ei dederit. vid. tamen *Ius Sax. Prou. lib. 1. art. 21.* Multo ergo magis idem obtinebit, si mortem ei intulerit. Sunt etiam qui ob secundas nuptias amitti dotalitium affirmant; sed male; quamuis enim in Iure Romano non magnum secundae illae nuptiae fauorem mereantur, id tamen apud alias peraeque Gentes non obseruatur: Imo in Legibus multis asseritur, non obstantibus secundis nuptiis dotalitium vires suas obtinere. *Iure tamen Britanniae Minoris* vidua in eo casu perdit dotalitium, *si elle se remarie avec son domestique ordinaire;* sine dubio ob praesumtum adulterium. vid. *les Cout. de Bretaigne Tit. XX. art. 454.* quae exceptio regulam firmat in casibus non exceptis. conf. HENEL. *in d. tr. cap. 10.* Eadem quoque poena manet vxorem, quae in morbo vltimo maritum non satis curat, aut deserit. vid. *Constit. Elect. Part. 3. C. 26.* adde modo *alleg. Cout.* item, eam quae Laesae Maiestatis Crimen committit, plura vide sis apud HENEL. *dict. tract. cap. 10.* cui adde ROTHSCHÜZ. *de Dotal.* & BROCKDORFF. *in alleg. Dissertatione.*

§. XIII.

Tandem ad Affinia perueniendum. In hanc autem Classem referri possunt Dos, tum ea quae Iuris Romani est, tum quae in Germanorum aliarumque Gentium rebus publicis obtinet; Donatio propter nuptias, arrha sponsalitia, Morgengaba, Messio,

Meſſio, Meta ſeu Mundium, viduum, & ex Iure Argentinenſi Statutario *die Liebtbat;* Dos Iuris Romani in eo differt a Dotalitio, quod illam daret vxor aut alius eius nomine, hanc maritus; per illam transferebatur Dominium in Maritum, ſed Ciuile tantum, cuique opponunt Doctores Naturale vxoris, vi cuius Maritus rem immobilem inaeſtimato in dotem datam alienare prohibebatur; per Dotalitium vſusfructus ſaltem transit; Dos datur ad ferenda Matrimonii onera, dotalitium ad ſuſtentationem vitae; Dos extinguitur mortua vxore; Dotalitium incipit vim ſuam exſerere mortuo Marito. Quod ad differentiam dotalitii & dotis, quae iuris Germanici eſt, attinet, de ea iam ſupra actum, vbi oſtendi proprietatem rerum dotalium ſtatim transire in mulierem. Quomodo a Donatione propter nuptias, nec non a Morgengaba differat itidem ſupra tradidi. Arrhae ſponſalitiae dominium transfertur, non ſolus vſusfructus, & vtrinque illa datur, non a ſponſo ſaltem, & quidem non ad vitae ſuſtentationem, ſed ad firmamentum Matrimonii promiſſi. De Mundio, Meſſio, vt & Phaderfio Longobardorum, quid ſint & quomodo inter ſe differant & a dotalitio diſtinguantur facile patet, ex iis quae *Illuſtris Dn.* SCHILTERVS *in Exerc. ad π. 36.* §. *64. & 68.* erudite diſſerit. A vulgari inter virum & vxorem donatione in eo potiſſimum differt, quod per illas transferatur rei donatae dominium, ſi nempe vel morte confirmata vel alia ratione validae redditae fuerint. Viduum adhuc ſupereſt, quo nomine, vti ſaepe venit dota-

litium,

litium, ita ad illud proxime accedit, ita vt fere subiectis saltem differant. vid. *Differt. Inaug. Dn.* IOH. IAC. FRIDII *de Iure Viduitatis* §. 45. in cuius Differtationis §. 4. quaedam etiam de *Brautlauffswidum*, qui in nostra Republica obtinebat, habentur; ad quorum illustrationem cum conferre videantur, quae *Illustris Vir Dn.* IOH. SCHILTERVS, *Patronus meus Opt. Max. ex Glossario suo Teutonico* suppeditauit, non possum, quin illa heic loci apponam: Broutlauffti, Nuptiae. *Otfrid.* 2: 8. 6.

Varthun thar thie liuti
eino brutloufti.
Frequentarunt ibi Nuptias.

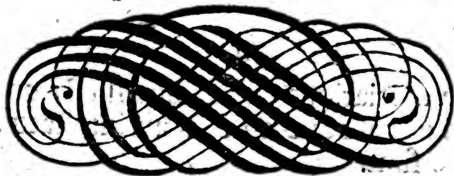
Idem 4: 6. 30.

Ouch zalta in thia sin guati
bi eino brutloufti
Item narrauit eis illa eius bonitas
de quibusdam Nuptiis.

Compositum ex *Brut*, & *Louben*, geloben, spondere LOCCEN. 2. *antiqu. SueoGoth.* c. 25. Saxonice, *Brutlecht*, Nuptiae. *Chron. Sax. vet. p.* 1208. *b.* Corrupte *Brunloft* & *brunlouf. J. Arg. l.* 3. *c.* 275. *ist dass ein Brunlouff beret wurtt. cap.* 278. *die Widemen die zu der Brunlouff berett und globt wurdent.* In quodam tamen MSCto Pergameno legitur *Brunlöfft*. KOENIGSHOFF *chron. cap.* 1. *fi. de Alex. M. Nam do Darius Dochter Roxiam zu der é und begingent eine herrliche Brunlaufft. Recess. Imp. de Anno* 1500. *art.* 22. §. *vlt. Brutlauffbrieff*, Pacta dotalia *Francof. de Anno* 1509. *das hinfuro solche pacta successoria noch Geding in Brautlaufftbrieffen sich wyther nicht dan ad dotem & donatio-*

donationem propter nuptias, das ist zu beiden Zugifften erstrecken sollen. Quod tandem attinet *Liebthat*, cuius itidem *Ius nostrum Statutarium* mentionem iniicit, *Tit. von der Frauen Voraus ufft Theilung*, videtur illud esse, quod ad captandum amorem ei datum est eo animo, vt dominium transferatur; quod patet ex verbis eius Constitutionis, vbi dicitur: *sie sol auch voraus nemen an Schleyern, an Schœpeln, an Perlen, und andern Kleinodien silbern, güldin gegen 5. Pfund Strasburger Pfenning mit jm, es wære dann das ein Mann einer Frauen Ichtzit gegeben hat ohne jr Mälfingerlin, als zu Handgiffth oder andern Liebthat, das do treffe bey zehen Gulden werth.* Sed hic filum abrumpo. Quamuis autem non tantum theoricae huic tractationi plura inseri, sed & practica materiae huius tractatio subiungi debuisset, instituti tamen ratio id non tulit: Hinc est vt apud iustos rerum arbitros τοῖς παραλελειμμένοις συγγνώμην facile me obtenturum sperem.

D. S. L. E. G.

COROL-

COROLLARIA.

I.

Iuris Romani modicus eſt in Iure publico vſus.

II.

Quamuis iam a temporibus Alberti II. dignitas Imperatoria in familia Auſtriaca haeſerit, Imperium tamen Romano-Germanicum ſucceſſionis iure deferri male inde inferas.

III.

Status Imperii non teneri opem ferre Imperatoribus, qui qua Archi-Duces Auſtriae bellum inferunt, verius videtur.

IV.

Etiam non Germanus Imperator eligi poteſt.

V.

Renunciationes Filiarum Illuſtrium generales de caſu Succeſſionis ab inteſtato accipiendae ſunt.

FINIS.